

בעז"ה מה שחנני ה"ת דרוש ד"ך אלול פ' נצבים תהצ"ו לפ"ק.

אתם לנבים היום וגו' בילקוט ומייתי לי מורי בהפלאה אלליכם הם ראשים לשבעים, אבל אלל ה"ת הכל שון ע"ש. במדרש בער"ה הגדולים מחעני והקשה מג"א הרי כולם מחענים, ולמ"ד דדבר של זכר יכול לעשות עלמו גדול ולא מחזי כיחורא א"ש אבל לא קיי"ל הכי ע"ש, [ריש הלי ר"ה]. ולכאורה י"ל לפי המשל דמייתי לי מדרש מלך שזכנס יולאים הגדולים נגדו, ועתה ראה לא ע"ד משל דכני ישי אבי דוד חלו ה"י מלך נכנס לעיר מי ה"י יולא לקראתו לא אליאז הבכור אשר משל שמואל הנביא כי זו בחר ה"י, ודוד הקטן ה"י נשאר אחר האלף וכשהיו יולאים לקראת הקב"ה בער"ה וחלו ה"י דוד מתענה ה"י יהורא כי הוא הקטן אשר באלף ומה לו להשחז בגדולים, ובחמת אליאז ה"י נמאס אלל הקב"ה ודוד הוא הגדול הראוי ללאת נגד ממנהקב"ה כי האדם יראה לעיני' והאלקים יראה ללבו, ע"כ בער"ה כולם מחענים כי מי יודע מי הוא הגדול ומי שהוא גדול באמת אשר ה' יודע תפלתו ותעניתו מתקרב לה' ואיך נדחה א"כ ממילא הגדולים יולאים לקראתו אך אנחנו לא יודעי' ונריכים כולם להתענות — שוב מלאחי למי' בהפלאה דבר נפלא שאמר הלל בשמחת השואבה אם אני כאן הכל כאן [סוכה כ"ג]. פי' אם אדם פחות הערך כמוני באן הרי הכל ראוי להיות כאן, וא"כ באמת מי נך פה שתבוא לכאן, ז"א אם כן מי כאן כל א' יאמר כן ולא יבוא שום אדם לכאן לבהמ"ק. ע"כ דברי קדוש ז"ל.

והנה אמר מרע"ה כולכם עומדים כאן ולא סגי בראשים חקנים כי לפני ה' חלקים אין ידוע מי גדול וקטן, ושלל תאמר שקבלת הבגית הוא דבר של זכר ויעשה אדם עלמו גדול אמר מרע"ה לא כן כי הוא גדולה וכבוד להקים אתכם לו לעם ולהיות לך לחלקים, אך הטעם כי פן יש בכם שרש פרה וגו' ואפשר גדול השבט הוא השרש הפרה, והרי חלו ה"י קרח ודמן ואחירם וחמרי בן סלוא קיימים הלא היו נשאים וקרואי העדה והמה שזואי מקום, והוטבי עינים טובים מהם ע"כ הנסתרות לה' חלקינו והנגלות לנו ולבנינו. ע"כ אתם היום כולכם לפני ה' חלקים דייקא כי לפניו גלוי מי הגדול ומי הקטן.

והנה במחן תורה אמר מרע"ה רק לזקנים, אך ויענו כל העם יחדיו כל אשר דבר ה' נעשה. הנה הרשב"א בתשובה כתב יכולים האבות לקבל על זניהם ודורותיהם אחריהם כי הבן נתח מהאב וכדמוכה מקבלת המורה והבגית. והנה מצואר נשים [מגילה כ"ו]. ד"ע העיר במעמד אנשי העיר ה"ל ככל העיר ופי' במעמד אנשי העיר ר"ל שידעו אנשי העיר דהטובים עשוקים באותו הענין ואינם באים למחות היינו מעמד אנשי העיר, וי"ל מ"מ לא יועיל לבניהם אחריהם אלא עמדו בעלמם בפועל וקבלו עליהם — אך י"ל היינו אם מתו ועמדו בניהם תחתם אז נריכים להכיל אבל כל זמן שהאבות קיימים פשיעא שנריכים הבנים למשך אחרי הזקנים. והנה במחן תורה ידע מרע"ה שיהי חירות ממלאך כמות וממילא כיון שיחיו הזקנים ממילא יהי' הבנים מחייבים לקבל ולקיים המורה, ע"כ לא הליע דבריו אלא לפי הזקנים ודי בזה, אך ישראל לא ידעו שיהי' חירות ממחית ורלוס ה' שיחול הקבלה גם על בניהם ע"כ וישי' כל העם

די ע"כ אז יסיר משה וז"י. והנה אחז"ל [זכרות י':] חזקי' אמר הנה לשלום מר לי מר כי לא יניול בזכותו דכתיב וגנותי על העיר הואת למעני ולמען דוד עבדי ע"כ לא אמר הוא שירה, אלא מכנף הארץ זמירות שמענו היינו שוכני ארץ הלדיקים שכבר מתו שזכותם ניול הם אמרו שירה. והנה ר"פ כי"ד במרכין מצואר והארץ נתן לבני אדם כשעשוי' רלונו והם לדיקים כרשב"י ואז חזקים בזכות עלמם ואז לא המתים יהללוי' ולא כל יורדי דומה כי אנחנו נכרך ים. והנה בר"ה אעפ"י שאנו בטוחים ללאת בדימוס והי' ראוי לומר שירה אך ספרי מתים פתוחים שזכותם ניולו החיים ע"כ אין מקום לומר הלל.

חדות ה' היא מעחכם [נחמ"י ח']. ואחז"ל אמר הקב"ה המליכוני עליכם כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה [רי"ה ע"ו]. כי הנה יום ר"ה אפילו חמשה עשר בשבט שהוא ר"ה לחיטת חילנות מ"מ הוא יום שמחה ויו"ט כ"כ הנהמ"י ריש הלכ' ר"ה ע"ש, והסבירא נוחן שהוא כעין יום כתר מלוכה שבו חוזר תחלת הבריאה שחנקו האילנות בפעם הראשון בזריחת עולם והוא כיום גנוסי' של מלכים, ומכ"ש א' בחשתי שהוא יום גנוסי' לכל עולם כולו — אך לעומת זה הוא יום חרדת הדין ותחלה לימי התשובה ואם לא עכשיו חמתי וראוי לזכות ולהתפלל ולבקש רחמים ותחנונים. אך אמור אומרי' עס ה' חלו אנחנו נשליך נפשינו מנגד שלא להתעבז ביום חדות ה' חלקי ישראל ויום גנוסי' שלו וכשמה עמו ויעבור עלינו מה. ואמנם זה הוא גופי' גורם רחמים יותר נכמה חפניות בראות הקב"ה שהם אינם חסידים על בקשת חייהם מפני כבודו ית"ש. והיינו המליכוני עליכם ביום תחלת מלכות כדי שיעלה זכרוניכם ע"ז לפני לטובה. והיינו אל תעבזו כי חדות ה' היא גורם מעחכם.

ובכן תן פחדך ובכן תן כבוד. כבר הקשיתי לשאלו*) אם חלו אומרים עלינו לשבח על שהבדילנו מן העמים איך מתפללים אח"כ וכל בני דבר יקראו בשמך א"כ אין אנחנו יראשית. וי"ל ליישב הוא חלקינו אמת מלכנו הוא כפל ענין. ועוד מה לשון אמת מלכנו די באומרו הוא מלכינו אפס זילתו. אבל תואר מלך הוא על ז' אופנים א' רק לשון מושאל ואינו מלך באמת והוא מכה תקפו וגבירתו ע"כ נכנעי' לפניו ומקבלים עולו על לוואריהם והוא דיין וחלקים באמת אך לא מלך באמת אלא ע"ד שאלה, אך יש שמקבלים מלכותו מחמת שהוא ראוי אפי' בלא יראת עונש וליפוי שכר וזהו מלך באמת. וזהו החילוק בין מלכות נמרוד וחביריו ובין מלכותו של אברהם אבינו ע"ה שהמליכוהו עליהם וקראוהו נשיא חלקים אמה בתוכו. והנה השי"ת חלו מכירים משני לדדי, הוא חלקינו ואין עוד מטעם שהוא דיין שופט וכל יכול, וגם אמת מלכירינו באמת ולא ע"ד השאלה כי לאהבתנו אותו ית"ש חלו מקבלים מלכותו לא לעול כ"א לשבט רלון, ובתחלה חלו מקבלי' עול מלכות שמים באמרנו שמע ישראל ה' חלקינו ה' אחד, ואחר שקבלנו עול חזרי' ואומרי' ואהבת את ה' לא לעול כ"א לאהבה ורלון. וע"כ אני מסיימי' ע"כ נקוה לראות מהרה וגו' לתקן עולם במלכות שדי היינו מלכות של כח וגבורה לא שזכו הם להכיר אהבת ה' כאחפ"ה וזרעו והיינו מה דינינו לאו"ה. וזהו ובכן תן פחדך על כל מה שבראת לא מלכות של אהבה ובכן תן כבוד לעמך כי הם אוהבי ה' באמת.

*) לעיל בסוף דרוש צוקערסאגד' פ' נצבים תקצ"ה לפ"ק.